

POSREDOVANJEM POMORSKOG MUZEJA REALIZOVAN PRVI DIO
ZNAČAJNOG PROJEKTA ZA NAJSTARIJU SVJETSKU BRATOVŠTINU POMORACA

Odred Bokeljske mornarice Kotor dobio novoizrađene odore

Prvi dio vrlo značajnog projekta za Bokeljsku mornaricu Kotor, a riječ je o izradi odora i dijelova odora za odred Mornarice, uspješno je okončan 24. avgusta. Tog dana u biblioteci Pomorskog muzeja obavljena je primopredaja završenih odora, kao i dijelova odora u ukupnom broju od 189 komada.

Posao izrade odora i dijelova odora sa velikim umijećem uradili su **Vaid i Nevina Turusković** iz Tuzi, koji su, poštujući do tančina stare uzorke nošnji, postigli visok kvalitet izrade, kao i ugradnje materijala.

(Više na stranama 3, 4 i 5)

Nevina i Vaid Turusković (desno) i predstavnik Bokeljske mornarice Zlatko Moškov (lijevo) sa novoizrađenim uniformama

Jedra Boke je mjesečna publikacija
Pomorskog muzeja Crne Gore
 Avgust 2018. godine

Direktor Pomorskog muzeja
 Andro Radulović

Savjet Pomorskog muzeja
 Od 14. septembra 2017. g. formiran je
 Savjet Pomorskog muzeja koji će naredne 4
 godine raditi u sljedećem sastavu:
 Đuro Beli Prijić, predsjednik
 Draško Dragaš, član
 Dragana Lalošević, član
 Vesna Prlja, član
 Slavko Dabinović, član

Prijatelji i saradnici
 Mr Mileva Pejaković Vujošević
 Prof. dr Antun Sbutega
 Prof. dr Gracijela Čulić
 Don Anton Belan
 dr Stevan Kordić
 Prof. dr Milenko Pasić
 Milan Sbutega
 Zoran Radimiri
 Željko Brguljan
 Petar Palavršić
 Slavko Dabinović
 Radojka Abramović
 Jelena Karadžić
 Ilija Mlinarević
 Milica Vujović
 Smiljka Strunjaš
 Danijela Nikčević

Jedra Boke sadržajno i tehnički oblikuje
 Drago Brdar

Pomorski muzej Crne Gore Kotor
 Trg Bokeljske Mornarice 391 Kotor, 82000
 Telefon: +382 (0) 32 304 720
 Fax: +382 (0) 32 325 883
 Website: www.museummaritimum.com
 e-mail: pom.muzej.dir@t-com.me

Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru nastao je postepenim razvitkom prvobitne zbirke Bratovštine Bokeljska mornarica, utemeljene oko 1880. godine, koja je od 1900. godine otvorena za javnost, a 1938. godine preuređena i otvorena na prvom spratu sadašnje muzejske zgrade, barokne palate plemićke porodice Grgurina iz početka XVIII vijeka, koja je od 1949-1952. godine kompletno restaurirana i adaptirana za potrebe Muzeja. Danas je Pomorski muzej institucija kulture Republike Crne Gore.

Misija Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru je da čuva sjećanje naše zajednice na bogatu pomorsku istoriju Boke Kotorske i njeno izuzetno kulturno nasljeđe.

POSJETE

Delegacija iz Turske obišla Muzej

Rukovodstvo turskog grada Gaziantepa i predstavnici Zajednice opština Turske posjetili su Pomorski muzej Crne Gore u subotu 18. avgusta. Delegaciju iz Turske predvodio je **Latif Karadag**, zamjenik gradonačelnice Gaziantepa koja je ujedno i predsjednica Zajednice opština Turske.

Predstavnici turskih opština su u Kotoru boravili u petak i subotu, 17. i 18. avgusta, kao gosti Opštine Kotor. Gaziantep i Kotor su dva pobratimska grada koja uspješno razvijaju saradnju, posebno nakon potpisivanja Protokola o saradnji između Zajednica opština Crne Gore i Turske.

U NAŠEM KANTUNU

Završni radovi u konzervatorskoj radionici

Radovi u novoj konzervatorskoj radionici Pomorskog muzeja Crne Gore ušli su krajem avgusta u završnu fazu, u kojoj su majstori počeli sa izradom i montiranjem radnog namještaja.

Prije toga u bivšoj stolarskoj radionici Muzeja obavljena je neophodna adaptacija tog prostora, što je uključivalo zamjenu električne i ugradnju vodovodne instalacije i završetak svih zidarskih, a potom i molerskih radova predviđenih projektom.

Kada tokom sljedećeg mjeseca svi radovi budu gotovi naš muzej će dobiti savremenu konzervatorsku radionicu koja će biti u službi cijelom gradu. Radionica će biti opremljena modernom opremom nabavljenom od renomirane firme iz Zagreba. Muzej ima dva iskusna konzervatora sa konzervatorskom licencom.

Fotografije: S. Dabinović

Odred Bokeljske mornarice Kotor dobio novoizrađene odore *nastavak sa strane 1*

Fotografije: S. Dabinović

Primopredaji odora za Bokeljsku mornaricu prisustvovali su, osim Vaida i Nevine Turusković, **Andro Radulović**, direktor Pomorskog muzeja, **Slavko Dabinović**, bibliotekar Muzeja i pripadnik Mornarice, **mr Mileva Pejaković Vujošević**, bivša direktorica našeg muzeja, menadžer za javne nabavke **Miloš Vojinović** angažovan od strane našeg muzeja te predstavnici Mornarice: **Zdravko Milošević**, domaćin Mornarice, **Zlatko Moškov**, komandir kotorskog Odreda Mornarice, **Igor Perojević**, **Tonči Vukičević**.

Izradom novih odora i dijelova odore za Od-

red Bokeljske mornarice i aktivni sastav realizovan je prvi dio značajnog projekta za drevnu kotorsku bratovštinu, koji je prošle godine iniciralo Ministarstvo kulture Crne Gore i koje je finansijski podržalo sa 30 hiljada eura.

Drugi dio istog projekta odnosi se na nabavku kvalitetnih replika i opravku starog oružja. Kada i taj dio projekta bude završen, što se očekuje do kraja 2018. godine, nove odore i kvalitetne replike starinskog oružja krasice svakog mornara i oficira ove najstarije organizacije pomoraca na svijetu.

Pomorski muzej je u realizaciji ovog projekta sudjelovao kao stručni konsultant i kordinator u svim tehničkim aspektima ostvarivanja projekta, od tenderskog izbora izrađivača odora, do finansijskog menažmeta, odnosno upravljanja sredstvima koje je opredijelilo Ministarstvo kulture. U tom smislu, u našem ... ⇨

Novoizrađeni dijelovi odore

Vrsta	komada
1. Mornarska kapa	10
2. Cvijet	28
3. Ječerma	20
4. Koret	21
5. Pas (pojas)	30
6. Čemer	30
7. Gaće	50

Biblioteka Muzeja 24. avgusta prije predaje odora (foto gore lijevo); Raspakivanje odora (foto gore desno); Direktor Muzeja Radulović i Zlatko Moškov probaju pojedine dijelove odore (fotografije dolje)

⇐... muzeju je tokom prošle i ove godine održano nekoliko sastanaka, odvojeno sa predstavnicima Bokeljske mornarice i zajedno sa Vaidom i Nevinom Turusković, na kojima je dogovarano kako će se projekat realizovati.

Ključni sastanak predstavnika našeg muzeja i članova Bokeljske mornarice održan je u julu prošle godine kada je tačno precizirano što će ko da radi da bi se došlo do konačnog rezultata, do novih odora za Bokeljsku mornaricu.

Čuvari prošlosti Vaid i Nevina Turusković

Supružnici Vaid i Nevina Turusković su najpoznatiji izrađivači narodnih nošnji i kolekcionari istih u Crnoj Gori. I Vaid i Nevina, potiču iz bogatih i uglednih porodica – Turusković iz Tuzi, odnosno Šabani iz Skadra, u Albaniji. Obje porodice su sebi mogle da priušte predmete koji se danas mogu opisati kao kulturno nasljeđe.

Gospodin Turusković je kolekcionar narodnih nošnji i

nakita već 38 godina. Kolekcionarske početke povezuje sa dolaskom, tada na prostoru bivše Jugoslavije istaknutih kolekcionara, **Branka**, čije prezime nije upamtio, i **Jova Orlandića**, koji su u Tuzi, došli u potrazi za vrijednim primjercima za svoju kolekciju. Od Branka i Jova je, kako je izjavio u jednom intervjuu, naučio mnogo – pored ostalog, kako da prepozna sta-

rine i kako da ih sačuva.

Ljubav prema vrijednostima tradicionalne materijalne kulture uopšte, bez obzira na konfesiju koju karakteriše, Vaid je jednostavno naslijedio od svoje majke **Nedžmije**, koja

je voljela ručni rad i narodne nošnje.

Danas njihova porodična zaostavština čini veliki dio bogate kolekcije, u kojoj Vaid i Nevina čuvaju miraze njihovih majki, odiva moćnih i uglednih begovskih i trgovačkih porodica **Lukačević** i **Kastrati** iz Skadra. Bračni par je porodičnu baštinu obogatio i nošnjama i nakitom koje su kupovali tako da njihova kolekcija broji više stotina predmeta.

U etnografskoj zbirci bračnog para Turusković je i albanska džubleta (džupeleta, ženska suknja), za koju se vjeruje da je najstariji tip nošnje i koja se vezuje za ilirski kulturni supstrat. Albanske džublete su jednako bile u upotrebi i kod muslimanki i kod katolkinja, uglavnom seoskog i planinskog područja Malesije.

U kolekciji je i nošnja plemena Šestani, naseljenog u selima Šestani, Livari i Briske na Skadarskom jezeru, te nakit Šestanki – srebrne pafte, đerdani...

Vaid i Nevina skupljaju samo najbolje primjerke narodnih nošnji. Posebno su ponosni na kolekciju ženskih muslimanskih nošnji koja može da parira bilo kojoj u regionu.

Osim nošnji i nakita, Vaid i Nevina u kolekciji imaju i tradicionalno oruđe i pokućstvo – sahanu, tepsije, đugume, ibrike, tagare za grijanje... a mogu se još vidjeti ćilimi i škrinje, čiji bogat kolorit svjedoči o sklonosti predaka da funkcionalno sjedine sa lijepim.

Vrijednost etnografske zbirke Turusković je, ne samo u brojnosti, nego i raznovrsnosti i znalačkom odabiru predmeta. Njihova kolekcija je, kako je to navedeno u jednom izložbenom katalogu, *svjedok i potvrda kulturnih miješanja, preuzimanja, simbioza, prožimanja... To je lijepo svjedočanstvo moćnog stvaralačkog duha i estetskih osjećanja širokih narodnih slojeva...*

Šivenjem narodnih nošnji, ve-

Primjerak rijetke dobrotске nošnje

U kolekciji supružnika Turusković nalaze se i rijetka dobrotска nošnja, koju je nosila 1849. godine posljednja Dobrojka koja se vjenčala u toj nošnji, a to je bila **Ana Filipova Andrić**. Danas se ta nošnja rijetko može naći u privatnom vlasništvu kao porodična dragocjenost, a veoma mali broj je sačuvan i po muzejima.

Zahvalnost

Veliku zahvalnost Vaid i Nevina Turusković njeguju prema Cetinjskom i kotorskom Pomorskom muzeju gdje su im uvijek bila otvorena vrata i iskazano razumjevanje za njihov trud, kao i prema Muzeju i galeriji Glavnog grada. Zahvaljuju se **mr Milevi Pejaković Vujošević**, bivšoj direktorici Pomorskog muzeja Crne Gore, **Saši Berkuljan** sa Cetinja, **Olji Fran** iz Reževića, **Daliborki Pejović**, bivšoj direktorici Muzeja i galerije Glavnog grada, etnologu **Drašku Savković** iz Podgorice i drugim.

zenjem...bračni par Turusković bavi se posljednjih desetak godina. Vaid je međutim poslije završene gimnazije završio kurs za šnajdera. I to je obilježilo njegov život. U vrijeme kad se počeo baviti šivenjem nošnji, Vaid, nekadašnji radnik Titekса, bio je bez posla. Kao nekom ko se bavi folklorom,

dosadilo mu je da gleda kako muslimanska narodna nošnja uvijek izgleda najlošije na nastupima.

Muslimanska nošnja nije ista u svim dijelovima Crne Gore. Najskuplja za izradu i na njoj je najviše ručnog rada, objavio je jednom prilikom Vaid.

Raznolikost te nošnje se, prije svega, ogleda u upotrebi pojedinih odjevnih predmeta, izboru materijala od kojeg je šivena i bogatstvu veza. Kako su motivi veza, posebno na jelecima i košuljama, uglavnom bili plod trenutne inspiracije, mašte i inventivnosti vezilja, većina njih se može smatrati unikatnim. Najljepši primjerci košulja ove narodne nošnje su po cijeloj površini izvezeni srebrnom i zlatnom žicom, a jeleci su ukrašavani perlicama pravog bisera. Muslimanska gradska narodna nošnja je više od svih drugih bila pokazatelj klasnih razlika i materijalnih mogućnosti osoba koje su je nosile.

Za razliku od nje, crnogorska nošnja, čije se postojanje može pratiti od polovine 15. vijeka, iz vremena kada je bila nošnja dinastije Crnojevića, i danas je sačuvana do detalja.

I uz mnogo odricanja i veliku ljubav, sačuvali su, zahvaljujući svojoj bogatoj zbirci, od zaborava djeliće istorije.

Sa svojom kolekcijom Vaid i Nevina su otvorili brojne značajne revije u Crnoj Gore, regionu, te zemljama u okruženju. Dio nakita iz njihove kolekcije, uz modele modnog kreatora **Renata Balestre**, nosile su i manekenke na Internacionalnoj smotri mode u Kotoru. Njihov nakit je bio i dio kolekcije u čast jubileja 200 godina od rođenja Njegoša.

Turusković su učesnici velikog broja izložbi nošnji i nakita u zemlji i inostranstvu i dobitnici su velikog broja nagrada i zahvalnica...

Napomena: Za ovaj prilog korišćeni su izvori sa Interneta)

Bokeljska noć

KOTORSKA FEŠTA NAD FEŠTAMA

Tradicionalna fešta *Bokeljska noć*, koja slovi i kao *fešta nad feštama*, održana je 18. avgusta u Kotoru pred više hiljada posjetilaca. Gradska muzika Kotor i jedrilice Jedriličarskog kluba *Lahor* najavili su defile 44 dekorisane barke sa desetak vučnih brodova, koje su se publici i žiriju predstavile u tri đira, saopšteno je iz kotorskog KC *Nikola Đurković*. Nakon proglašenja najboljih, Kotorani i gosti su uživali u vatrometu sa mora i kopna. Fešta se nastavila po trgovima u Starom gradu. *Bokeljska noć* ima status nematerijalnog kulturnog dobra Crne Gore. Organizator *Bokeljske noći* je JU Kulturni centar *Nikola Đurković* Kotor, suorganizator lokalna Turistička organizacija, a pokrovitelj Opština Kotor.

Defile i vatromet na fešti nad feštama

Po ocijeni žirija Prvo mjesto i nagrada u vrijednosti od 1.500 eura pripala je barci pod nazivom *Kotor u slikama*, drugo mjesto i 1.000 eura osvojila je *Mamula 2020*, dok je treću nagradu i 500 eura dobila barka *EKO BOKA*. Šest specijalnih nagrada, po 250 eura, dodijeljenesu kreacijama: *Nema ljubavi bez bola*, *UNICEF grad djeteta*, *Prije do Marsa nego do zaobilaznice*, *Jadran junior* i *Zaštite nam mjesto i mi ćemo doć*. Vaučere za večeru u piceriji *Galija* u Tivtu, koja je jedan od sponzora *Bokeljske noći*, osvojile su barke *Gratakač* i *Strapadura*.

PRVA NAGRAĐA KOTOR U SLIKAMA

DRUGA NAGRAĐA MAMULA 2020

TREĆA NAGRAĐA EKO BOKA

Fešta je nastavljena po trgovima u Starom gradu gdje su na svakom trgu i svakoj pjaci nastupale brojne grupe i izvođači. Tu su bili klapa *Kontra*, pop rok grupe *Nipple-people* i *TBF Justin's Johnson*, *Little sisters*, *Ansambli Toć*, *The grupa*, *Tri kvarta*, *Who see*, *Galioti*, bend *Acoustic Therapy*, te klapa: *Maris Bisernice Boke*, *Incanto* i sastav *Škuribanda*.

Atmosfera na rivi pred početak defilea barki

Ljetnji karneval

KOTORSKA TRADICIJA 17. PUT

Kotorski internacionalni ljetni karneval, 17. po redu, održan je od srijede 1. avgusta do subote 4. avgusta, kada je upriličena završna i najatraktivnija manifestacija – karnevalski defile.

Tom prilikom glavna gradska saobraćajnica uveče je podno zidina Kotora bila scena na kojoj su se predstavile karnevalske grupe, njih tridesetak, iz Italije, Hrvatske, Makedonije, Srbije, Slovenije, Budve, Tivta, Kotora... Karnevalsku povorku posmatralo je više hiljada posjetilaca koju su predvodili članovi FECC (Federacije evropskih karnevalskih gradova).

Fešta je nastavljena na Trgu od oružja uz muzički program. Goste su zabavljali *Toć* i *Trio gušti*.

Pokrovitelji karnevala bili su, Ministarstvo turizma Crne Gore, Opština Kotor, Nacionalna turistička organizacija i Turistička organizacija Kotor.

Inače, 2018. je godina jubileja i tradicije, 500 godina kotorskog karnevala.

Osam i po decenija plovećeg muzeja

Foto: dr Srećan Kordić, Bokanews

Foto: Radio Tivat

Jubilej, 85 godina školskog broda *Jadran* obilježen je tokom dvije nedjelje avgusta nizom manifestacija u organizaciji Ministarstva odbrane Crne Gore, Mornarice Vojske Crne Gore (VCG), Opštine Tivat i tivatske Turističke organizacije. Kao Dan školskog broda *Jadran* – jedrenjaka tipa *barkantin*, deplasmana 737 tona i dužine od 64 metara – obilježava se zapravo 19. avgusta, dan kada je 1933. godine brod upisan u flotnu listu ratne mornarice Kraljevine Jugoslavije.

Proslava jubileja *Jadrana* neformalno je počela 9. avgusta boravkom broda u Kotoru, odnosno u kotorskoj luci.

Foto: Radio Kotor

U subotu 11. avgusta od 11.30 do 15.30 sati upriličena je vožnja brodom i aukcija slika za prijatelje broda. Svečanost je okupila zvaničnike opštinskih institucija, privrednog života Tivta i Crne Gore, kao i brojne zaljubljenike i bivše članove posade broda. Sve skupa je na palubi jedrenjaka pozdravio komandant broda, kapetan korvete **Zoran Ivanovski**.

Ovaj starac u poodmaklim godinama, naš najvrijedniji ploveći muzej, od današnjeg dana, nizom manifestacija obilježava 85 rođendan. Dugačak je niz pravih prijatelja broda koji su iskreno pomogli posadi broda da ovo izgleda na ovakav način. Uživajte, neka vam

ovo krstarenje ostane u pamćenju, rekao je Ivanovski.

Nakon što je isplovio sa gradske rive Pine, svečanom defileu do Perasta priključile su se jahte i brodovi na čelu sa *Vodonom kočijom* kao i jedrilice sa jedrilčarima JK

Delfin. U čast krstarenja mlazevima vodenih topova *Jadran* je pratio i protivpožarni brod Službe zaštite i spašavanja Tivta, povorku je pratio brzi čamac Pomorskog odreda Mornarice VCG, a nadlijetala *gazela* Ratnog vazduhoplovstva. Tokom krstarenja Bokom *Jadran* se oglašavao brodskom sirenom, odgovarili su mu brodovi koji su plovili zalivom, a po drevnom pomorskom običaju pozdravila su ga i zvona crkve u Perastu kada je obilazio Gospu od Škrpjela.

Foto: Radio Tivat

U srijedu 15. avgusta od 9 do 19 časova na *Jadranu* je upriličen Dan otvorenih vrata za sve radoznale, a ukupno je u tih deset sati bilo čak 1.984 posjetilaca.

Uveče istog dana u čast rođendana školskog broda Mornarice vojske Crne Gore ljubitelji popularne muzike mogli su na poklon koncertu TO Tivta gradu da uživaju u nastupu hrvatska pjevačice **Vanne**.

Brojna publika, zaljubljenici i poštovaoci broda mogli su takođe da uživaju i u nekoliko desetina fotografija *Jadrana* iz svih perioda njegove službe – od Kraljevine, preko socijalističke Jugoslavije do nezavisne Crne Gore, koji su bili prikazani od 17. do 25. avgusta u *JU Muzej i galerija Tivat*. U postavci su bili i maketa broda, te brojni instrumenti poput sekstanta, anemometra, barometra i drugih dijelova brodske opreme slavnog jedrenjaka. Izloženo je i više *Jadranovih* fotografija velikog formata a koje je na platnu uradio jedan od najvećih ljubitelja tog broda, umjetnik **Goran Grković** iz Bara.

U čast *Jadrana* u subotu 18. avgusta u akvatorijumu Tivatskog zaliva održana je jedriličarska regata u kojoj je su učestvovala 24 broda sa cijelog Crnogorskog primorja. Nagrade najboljima na svečanosti organizovanoj na palubi *Jadrana*, dodijelio je njegov komandant Zoran Ivanovski.

Najbrži brod regate bio je *Sinji galeb* koji je pobijedio i u svojoj klasi 5 ispred krstaša *Oxygen* i *Vesna*. U klasi 1 trijumfovala je jedrilica *Prelo*, u klasi 3 najbrži brod bila je *Stara*, u klasi 4 *Vega*, klasi 6 *Vila Dana* dok je u klasi 7 pobijedio krstaš MVCG, jedrilica

Milena. U klasi barki na jedra najbolji je bio *Andamento lento*, dok je u klasi J 70 trijumfovao *Mohito*.

Regatu je organizovao Jedriličarski klub MVCG Mornar iz Tivta.

Foto: dr Srevan Kordić

Na kraju, 20 avgusta, dvonedjeljno obilježavanje datuma upisivanja *Jadrana* u flotnu listu i ujedno proslava njegovog 85. rođendana zaokružena je svečanim prijemom na palubi čuvenog jedrenjaka. Prijemu je prisustvovao ministar odbrane **Predrag Bošković** sa saradnicima, načelnik Generalštaba VCG brigadni general **Dragutin Dakić**, komandant Mornarice VCG kapetan fregate **Vesko Tomanović**, predsjednik opštine Tivat, **dr Siniša Kusovac**, predsjednik SO **Ivan Novosel**, predstavnici lokalne uprave, vojni izaslanici stranih država u Crnoj Gori i brojne druge zvanice.

U ime posade *Jadrana*, sastava Mornarice VCG, dobrodošlicu na brod poželio je njegov komandant kapetan korvete Zoran Ivanovski. Podsjećajući na bogatu istoriju jedrenjaka.

Na svečanosti su još govorili ministar Bošković i dr Kusovac koji je komandantu broda uručio poklon u ime opštine Tivat.

Foto: Bokanews

Počeci školskog broda *Jadran*

Lijepi jedrenjak izgrađen je u Hamburgu, u Njemačkoj, 1933. godine, po ugovoru za gradnju broda koji je Mornarica Kraljevine Jugoslavije potpisala sa njemačkim brodogradilištem *H.C. Stulcken Sohn*, 4. septembra 1930. godine. Brod je porinut 25. juna 1931. godine, dobivši ime *Jadran*. Gradnja i završno opremanje broda okončano je u junu 1933, kada je brod zaplovio za domovinu. U svoju tadašnju i sadašnju luku Tivat, uz svečani doček, uplovio je 16.

jula iste godine, u 10 časova. Ovaj brod je do sada prevalio preko 400.000 nautičkih milja, obišao gotovo sve luke u Evropi, od Crnog do Baltičkog mora.

OVOG LJETA JUBILARNA GODIŠNJICA OD ULASKA PRVOG NOVOG TRGOVAČKOG BRODA U FLOTU PROPALÉ KOTORSKE JUGOOCEANIJE

Šest decenija od primopredaje broda *Boka*

Ovog ljeta navršilo se 60 godina od primopredaje prvog, tada novog, modernog trgovačkog broda, u flotu ondašnjeg takođe novog pomorskog preduzeća *Jugoslavenska oceanska plovidba (Jugooceanija)* iz Kotora. Riječ je o brodu **Boka** koji je, dan prije dolaska u Kotor, 28. juna 1958. godine, u brodogradilištu *3.maj* u Rijeci kršten tim imenom. Predstavnici *Jugooceanije* potpisali su zapisnik o primopredaji i od riječkih brodograditelja preuzeli svoj prvi novi brod.

Na Luži se 29. juna 1958. godine, okupila masa naroda. Trgovački prvijenac *Jugooceanije* dočekan je zastavama, muzikom, klicanjem i mahanjem razdraganih Bokelja. Okićen svečanom zastavnom galom i jugoslovenskom trobojkom sa petokrakom na krmenom koplju novi je brod prodornim zvucima sirene pozdravio mnoštvo na obali i svoju matičnu luku. Uz jarbol iznad kormilarnice dignuta je kompanijska – bijela *Jugooceanijina* zastava sa grbom firme. *Boka* je bila prvi samostalni razvojni korak preduzeća što je trebala da postepeno obnovi nekadašnji sjaj i moć bokeškog pomorstva.

Boka je bila tramper – klasični dvopalubni brod za prevoz generalnog tereta od 11.809 DWT, sa nadgrađem u sredini i štivama prema pramcu i krmi. Brod dug 146,1, širok 18,34 metra i sa gazom od 7,64 metra, bio je opremljen klasičnim derićima za manipulaciju teretom. Maksimalnom brzinom od 13 čvorova pogonio ga je glavni 7-cilindarski dvotaktni dizel motor *Sulzer* snage 6.660 konjskih snaga.

Boka plovi rijekom Sen Loren (Kanada), 1970.g.

Boka je plovila svjetskim morima sigurno i zarađivala za *Jugooceaniju* 23 godine. Sa svojim sestrinskim brodovima *Zetom* i *Slavonijom* početkom šezdesetih nakratko je plovila i na najdužoj *Jugooceanijinoj* liniji – oko svijeta, da bi kasnije najčešće vozila između Jadrana i Meksičkog zaliva, odnosno jugoslovenskih i luka u SAD i u centralnoj Americi.

Boka nasukana na obali Pelješca

Plovidbeni vijek *Boka* je završila je 26. oktobra 1981. godine nasukivanjem na obali poluostrva Pelješac, sjeverno od Dubrovnika. Brod je plovio iz Rijeke za luke Meksičkog zaliva, a havariju je skrivila posada greškom u navigaciji. Poslije nekog vremena je iz brodskih skladišta istovaren teret i nafta iz tankova, a zatim je *Boka* na licu mjesta postepeno izrezana u komade i odnešena na topljenje. U podmorju Pelješca na mjestu gdje se nasukao u jesen 1981. na dubini od pet do 12 metara, još počiva kobilica i donji dio brodskog trupa sa strojarnicom *Boke*.

NAPOMENA: za ovaj prilog korišćen je tekst publiciste i novinara **Siniše Lukovića**, objavljen na portalu *Bokanews*

POMORSTVO U KOTORU DANAS

U avgustu je u Kotor pojedinačno dolazio 31 kruzer. Oni su ukupno u našem gradu uplovili 63 puta i pritom u Luci Kotor ostvarili 75 boravišnih dana. Prvi put u Kotor je dolazio super luksuzni brod, potpuno novi kruzer **Viking Orion**. Povodom prvog uplovljavanja kruzera u kotorsku luku vlasnik broda, brodska kompanija *Viking Ocean Cruises*, priredila je tradicionalni koktel prijem. Ispred Opštine Kotor dobrodošlicu je poželio potpredsjednik Branko Nedović i tom prilikom istakao zadovoljstvo zbog činjenice da je Kotor jedna od luka posjete na mediteranskoj ruti *Viking Orion-a*, te kapetanu **Rune Loklingu** i putnicima poželio prijatan boravak u gradu. Brod je peti po redu sestrinski kruzer norveške kompanije, a prvi u floti koji posjeduje visokotehnoški planetarijum, kupolski teatar i 3D program i izrađen je u skladu sa najnovijim navigacijskim propisima i sigurnosnim sistemom. Brod prima 930 putnika.

U Kotoru su u avgustu bili slijedeći brodovi:

Adriatica (1-3, i 20-23), **Athena** (1. i 24/25), **Azamara Quest** (15. i 22), **Celebrity Constellation** (17), **Club Med 2** (3), **Crystal Esprit** (13. i 27), **Cristal Serenity** (29), **Crown Princess** (14. i 21), **La Belle de l'Adriatique** (1, 4, 14, 25. i 26), **Le Lyrial** (2, 11 i 27) **Marella Celebration** (8. i 22), **Marella Discovery 2** (9. i 23), **Mein Schiff 2** (15), **MSC Musica** (4, 11, 18. i 25.), **Norwegian Star** (6, 13. i 28), **Oosterdam** (2. i 26), **Princess Eleganza** (7-10), **Rhapsody of the Seas** (9, 12, 20, 26. i 28), **Riviera** (10. i 19), **Royal Clipper** (3. i 12), **Sea Dream** (1), **Sea Cloud** (26), **Seabourn Odyssey** (6), **Silver Muse** (16), **Silver Whisper** (9. i 14), **Sirena** (6. i 12), **Solaris** (15-17), **To Callisto** (4/5, 11, 18/19. i 25), **Viking Orion** (16), **Vision of the Seas** (15), **Wind Surf** (3, 11. i 21).

Foto: S. Dabinić

Viking Orion na sidrištu br. 1, 16. 08.

Foto: D. Brdar

Club Med 2, 03. 08.

Foto: D. Brdar

Dan tri savremena petojarbolna jedrenjaka u Kotoru, 3. avgusta: *Royal Clipper* (sidrište br. 1), *Wind Surf* (vez) i *Club Med 2* (sidrište br. 2, mala fotografija)

ADMIRAL BOKELJSKE MORNARICE KOTOR prof. dr Antun Sbutega prisustvovao je 20. avgusta svečanom prijemu na palubi školskog broda Mornarice Vojske Crne Gore *Jadrana*, koji je priređen u čast jubileja 85 godina postojanja tog broda. Tom prilikom admiral Sbutega je razgovarao sa najvišim predstavnicima Mornarice Vojske Crne Gore, bivšim komandantima *Jadrana* i sadašnjim komandantom, kapetanom korvete **Zoranom Ivanovskim**. Pri tome je konstatovano da je saradnja sa Bokeljskom mornaricom izuzetno uspješna i razmijenjene su ideje o njenom daljem razvoju.

PRISUSTVO NA SVEČANOM OTVARANJU LUŠTICA BEJ: Članovi i članice tivatske podružnice Bokeljske mornarice Kotor, **Pavle Čelanović, Slavica Čelanović, Nenad Brkan i Melita Brkan**, odjeveni u tradicionalne nošnje, učestvovali su 17. avgusta uveče u ceremoniji svečanog otvaranja hotela *Chedi* i marine *Luštica Bej*, prvoj fazi projekta vrijednog oko 1,1 milijardi eura.

UČEŠĆE U OTVARANJU LASTOVSKOJE FEŠTE:

Odred tivatske podružnice Bokeljske mornarice Kotor učestvovao je 4. avgusta u otvaranju tradicionalne Lastovske fešte. Ispred crkve Rođenja Blažene Djevice Marije izvršeno je postrojavanje i potom smotrom, ispaljen počasni plotun i odigrano tradicionalno kolo. Fešti je prisustvovao i admiral Bokeljske mornarice prof. dr Antun Sbutega.

Pomorstvo

Rječnik

BRODOVI RIMSKOG CARSTVA (III):

Postojali su i manji brodovi na vesla, poput *navis aktuarije*, sa 30 vesla (po petnaest sa obje strane). To je jedan od prvih brodova Republike, laka galijska tipa *Monoremi*, (jedan red vesla), ovdje od 24 veslača, uglavnom je korišćen za povezivanje sa većim jedinicama (estafeta), odnosno za prijevoz vojnika kod priobalnih vojnih operacija, jer je imao plitak gaz i ravnu kobilicu. Ovakvi brodovi mogli su vrlo lako sa mora da rijekama uđu u kopno Evrope, pa su ih Rimljani dosta koristili za patroliranje Dunavom i Rajnom. *Navis aktuariju* je u periodu carstva zamijenio nešto napredniji tip broda koji se zvao *navis luzorija* (razigran, živahan), koji je takođe korišćen za patroliranje rijekama. To je bila elegantna izdužena lađa plitkog gaza. Malo toga se o ovom brodu znalo sve do otkrića takvih brodova u Majncu, Njemačka 1981-82.

Stari jedrenjaci

Jedrenjak *Buon Padre*, akvarel, 57 x 45 cm; Đovani Luco; privatna kolekcija Zorana Radimira